

FELIPE MATEU Y LLOPIS

Los «Capítols de la Confraria de
Madona Sancta Maria dels clergues
confreres de la vila de Sent Matheu»

CASTELLON DE LA PLANA

M.CM.LXXII

SOCIEDAD CASTELLONENSE DE CVLTVRA

LIBROS RAROS Y CURIOSOS.—XXI

CAPITOLS DE LA CONFRARIA
DE MADONA SANCTA MARIA

FELIPE MATEU Y LLOPIS

Los «Capítols de la Confraria de
Madona Sancta Maria dels clergues
confreres de la vila de Sent Matheu»

CASTELLON DE LA PLANA

M. CM. LXXII

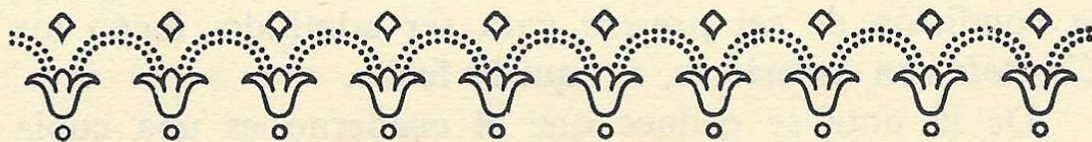
COPYRIGHT BY

1972

Depósito Legal CS. 3. -1958

Imp. Hijos de F. Armengot. - Enmedio, 21. - Castellón, 1972

A la memoria de Mossèn Manuel Betí

CON el número de registro 453, adquirió por compra hecha en Tortosa, en 1916, la antigua Biblioteca de Catalunya, un cuaderno de 20'5 × 15 cm., caja de escritura 14 × 10'5 cm. en papel, de 18-20 líneas, sin foliar, letra gótica minúscula, del XIV, con el título que encabeza estas páginas.

En el último folio y de letra de Mossén Manuel Betí hay esta nota: «En lo original hi ha atre acort de 21 de septembre de 1357. Y acaba ab la aprobació del Bisbe de Tortosa Jaume de Aragó Dat. Jana 2 Maig 1363. Per tant aquest manuscrit fon fet entre 1345 y 1357». Pero en el folio 22v. se dice que el 5 de las kalendas de febrero de 1345, o sea el 28 de enero, se tomó un acuerdo sobre

la condición de ser *prevere* para ser admitido, luego los *Capítols* son anteriores, a aquella fecha.

De la nota se deduce que el cuaderno es una copia de un original; pero aunque la citada nota no lo dijera también se advertiría por los errores del copista que se señalan en su lugar, con las correcciones que, subpunteando palabras, se hallan en diversos pasajes; e igualmente por la ortografía de la nueva mano, que escribía sin la letra *t* final gerundios en *en*, por *ent*, por ejemplo.

Consultado el ilustre y querido amigo D. Angel Sánchez Gozalbo, alma de la cincuentenaria — es el mejor título — Sociedad Castellonense de Cultura, acerca de la inédita condición del manuscrito, conocedor como nadie de los papeles de Mossén Betí, ha creído útil e interesante su publicación y esto es lo que damos aquí, sin explicarnos cómo salió el manuscrito de San Mateo en aquellos años, de paz y tranquilidad, que no hacían prever la catástrofe de 1936 en que los papeles del Archivo de la Arciprestal fueron saqueados e incendiados o dispersados los que se salvaron por casualidad.

La edición se da con el máximo respeto a la ortografía del texto, pureza de su lengua valenciana, giros locales, etc. Únicamente nos hemos permitido numerar los párrafos para un breve glosario y unificar las grafías vacilantes, por ejemplo E mayúscula y signo tironiano de la copulativa. Las voces del breve glosario van con guarismos, que remiten a los citados párrafos. Unas breves consideraciones preliminares llaman la atención sobre el prólogo monorrímo con que se inician los *Capítols*. La ambientación en la vida de la *Vila de Sant Mateu*, la hará el lector conocedor de ella o del antiguo Maestrazgo, para lo que será indispensable el manejo del BOLETIN DE LA SOCIEDAD CASTELLONENSE DE CVLTVRA, tan modélico por su perseverancia, su contenido y sus valores propios, que lo mantienen con poco frecuente puntualidad y gran riqueza de contenido.

La versificación del prólogo está hecha en dodecasílabos monorrimos partidos en dos estrofas, una de siete y otra de cinco sílabas, a manera de hemistiquios: *Viri venerabiles, sacerdotes dei*; en otros versos el metro se alarga a trece sílabas: *Vos estis catholici, legis preceptores*, sin abandonar el monorrismo.

Las imágenes están tomadas del medio ambiente agrícola, rural: *Vos estis in aeris, boves triturantes —prudenter a paleis, grana separantes—vos habent prospéculo, legis ignorantes —layci qui fragiles, sunt et titulantes*. El estilo recuerda las *Carmina Burana*, recopilación de fines del siglo XIII, poesías de clérigos, estudiantes, «hombres de letras que solían ambular, sobre todo durante los siglos XII y XIII de una universidad a otra, descuidando o abandonando, a veces, sus estudios, en favor de una vida libre y gozando ampliamente de los placeres de este mundo»¹; lírica que se nutría de los clásicos latinos y de las Sagradas Escrituras, aquí los Proverbios de Salomón, inspiradores de las *ordenacions* de la Confraria, como en ellas mismas se citan, *lo savi*.

El mismo ritmo llevaban las estrofas del archipoeta en su *Confessio*: *Aestuans intrínsecus, ira vehementi—in amaritudine, loquor meae menti—factus de materia, levis elementifolio sum similis, de quo ludunt venti*.²

Los *Capitols de la Confraria* se abren con las estrofas de estilo de tan larga tradición cual era el de los «clérigos vagantes» y de los *litterati* de aquellos siglos en que junto a la lírica mundana, política, interesada, —aquellas estrofas del archipoeta al Emperador, *Salve mundi dómine, Caesar noster ave—cuius bonis ómnibus, iugum est suave—*

1 *Poemas medievales en latín. Epica y Lírica* (Institución Cultural Argentino-Germana), bajo la dirección de Juan C. Probst, prólogo de Alfredo Dornheim, p. 6-8.

2 P. 58.

*quisquis contra cálcitrat, putans illud grave-obstinati córdis est, et cervicis pravae,*³ — se daba también la dulce melodía *De Beata Maria Virgine: Maris stella, interpella - Iesum tuum, Fílium-ut finita, carnis vita-in caelesti patria-simus sine, semper, fine-gloriae partícipes.*⁴

A *Madona Sancta Maria* se encomendaba la *Confraría dels clergues de sent Matheu*, cuyos *Capítols* se copiaban hacia 1340 conservando el lenguaje y el estilo de algún manuscrito bastante anterior, probablemente.⁵

1. *Aci comencen los capitols de la confraria de madona sancta Maria, dels clergues confreres de la vila de sent Matheu.*

Sancti spiritus adsit nobis gracia amen.

2. *Viri venerabiles, sacerdotes dei,
Precones altissimi, lucerne diey,
Claritatis radii et fulgentis spey,
Auribus percipite, verba oris dei.*
3. *Vos in sanctuario Christi deservitis,
Vos vocari palmites, ipse vera vitis,
Cavete, ne steriles nec avarii sitis,
Si in vero lumine recipi velitis.*
4. *Vos estis catholici legis preceptores,
Sal terre, lux hominum, ovium pastores,
Muri domus israel, morum convinctores,
Iudices ecclesie, gencium doctores.*

3 P. 66.

4 P. 146.

5 Sobre el ambiente de la época MATEU Y LLOPIS, Felipe, *Del Pirineo a El Puig de Santa María. Un esquema de la iconografía mariana*, «El Puig de Santa María», núm. 131-132 (1968).

5. Si desit protectio legis, lex habetur?
Si sal evanuerit, in quo salietur?
Nisi lux apareat, via nescietur,
Si non pastor vigilet, caula confligetur.

6. Vos cepistis vineam dei procurare,
Quam doctrine rivulo debetis rigare,
(fol. 2v.)
Et spinas et tribulos prorsus extirpare,
Ut radices fidei posunt germinare.

7. Vos estis in aeris, boves triturantes,
Prudenter a paleis, grana separantes,
Vos habent prospeculo, legis ignorantes
Layci qui fragiles sunt et titulantes.
Quidquid vident layci, vobis displicere,
Credunt proculdubio, non sibi licere,
Et quidquid vos opere, vident adimplere,
Putant esse licitum et culpa carere.

8. Et si conversacio sit religiosa,
Munda consciencia, vita virtuosa,
Regularis habitus, fama speciosa,
Nulla vos coinquinet, labes criminosa.

9. Estote pacifici, sobrii, prudentes,
Iusti, casti, simplices, pii, patientes,
Hospitalis, humiles, alios docentes,
Consolantes miseros, pravos corrigentes.

10. Sic geratis utinam curam clericalem,
(fol 3r.)
Ut possitis ducere vitam in hoc talem,
Ut cum exuetis clamidem mortalem,
Induat vos dominus stolam eternalem.

11. Ergo, quia caritas est omnium vita,
Celestium virtutum et in confratria,
Incrementum rutilet pacis et doctrina,
Dei atque proximi, virtutis celestina.
12. Idcirco, in nomine summi creatoris,
ihesu christi domini, nostri redemptoris,
Tociusque curie, celestis dulcoris,
Confratriam facimus, resplendoris.
13. Que intitulatur de sancta Maria,
In qua verum fundamentum, tota clericia,
Habuit, habet et tenet in fide divina,
Que nos omnes sua cherarchia.
14. Et cum excellencior sit virgo beata,
Omnibus apostolis, celis exaltata vel coronata,
Sanctis namque omnibus, magis dedicata,
sanctis, fratres, preceteris, sit hec exaltata.

(fol. 3v.)

15. Cum secundum doctrinam salvatoris nostri ihesu christi de operibus misericordie, in extremo examine sit quilibet redditurus rationem et secundum sententiam sancti evangelii qui in implendo dicta opera misericordie negligens fuerit, perpetuam damnationis porcionem, cum iniquis et reprobis recipient. Qui vero illa opera misericordie fideliter iuxta edictum salvatoris nostri Ihesu Christi et caritative, iuxta possessum impleverint in illo ultimo iudicii examine, illud dulcissimum verbum, consolabiliter, cum electis dei audiet: venite, benedicti patris mei, etc. Cum sanctis omnibus accipiendo illam inefabilem gloriam et omnium bonorum affluentissimam et abundantissimam celestis hereditatem cum flore inmarcesibilis iocunditatis, eternaliter possidebit, propter quod nos, christi, fideliter, porcionem damnatorum et consorcio repro-

borum volentes effugere et cupientes inefabilem gloriam et abundantissimam celestem hereditatem, cum flore inmarcesibili iocunditatis et perempniter possidere, ad honorem et gloriam altissimi creatoris, dei, nostri, patris et filii et spiritus sancti et ad honorem illius gloriose virginis matris salvatoris nostri ihesu christi, beate Marie, tociusque celestis curie et ad hedificacionem omnium fidelium et salutem animarum nostrarum et omnium qui nostre societati et confratrie voluerint coniungi.

(fol. 4r.)

16. Confratriam istam facimus et ordinamus, quam confratriam sancte Marie volumus appellari. In qua omnia .vij^{em}. opera misericordie, spiritualiter et corporaliter, cum dei adiutorio, per nos et successores nostros propter predictum premium asequendum fideliter implebuntur.

Et quia secundum apostolum Paulum doctorem veritatis, omnia in nobis honeste et secundum ordinem fieri debent, idcirco, ut in nostra confratria omnia ordinare per omnes confratres fiant et melius per omnes intelligantur et perfeccius serventur et fideliter impleantur, et ordinationes dicte confratrie ad quas ad implendas, sub simplici et fideli promissione obligentur, per xiiij^{cim} distincta capitula inferius annotamus.

17. Primo, ordinetur quod per aliquam ordinationem istius confratrie, episcopo nec eius officialibus non fiat preiudicium nec in aliquo eius iurediccione (*corregido en iurediccioni*) derogetur.

Secundo, declaretur de quibus bonis sit ista confratria et germanitas sit inter confratres.

Tercio, ordinetur (*corregido en ordinetur*) qui et quales ad istam confratriam recipi debeant.

(fol. 4v.)

Quarto, de infirmis confratribus visitandis.

Quinto, de confratribus pauperibus indigentibus subveniendis.

Sexto, de confratribus infirmis pauperibus serviendis et providendis.

Septimo, de confratribus discordantibus pacificandis.

Octavo, de confratribus mortuis sepeliendis.

Nono, de confratribus et de suffragiis pro vivis et mortuis confratribus faciendis et de cereis et aliis rebus huius confratrie reservandis.

Decimo, de pietanciis et expensis pro confratribus faciendis et compoto reddendo.

Undecimo, de procuratoribus huius confratrie eligendis et eorum potestate.

Duodecimo, de capitulis celebrandis et qualiter vocari debeant confratres.

Terdecimo, de ordinationibus faciendis et emendandis et sermonibus audiendis.

Quartodecimo, de confratribus monendis, corrigendis et poniendis.

(fol. 5r.)

18. En nom del pare e del fill e del sant spirit amen.

Com segons doctrina del salvador nostre ihesu christ, cascu aie a retre compte de les obres de misericordia, davant nostre senyor deu al dia del juhy e segons aquella mateixa doctrina de ihesu e sentencia del sant evangeli, tots aquells que les dites obres de misericordia no auran feytes ne complides, damnacio perdurable auran e aquella tan fort sentencia, la qual ihesu christ als malvats enemichs e reprovats donara, contra si mateys, de la boca de ihesu christ hoyran can los dira: ite maledicti, in ignem eternum, etc.

19. E tots aquells qui homilment, en caritat e ab devocio, les dites obres de misericordia auran complides, en aquell mateys dia, en presencia de tots los que anch foren, son, ne seran, a plaer e gloria de si mateys, de la boca de ihesu christ difinitivament, sentencia auran e hoyran aquella dolça paraula plena de goig e de tota consolacio: venite, benedicti patris mei, e reebet aquell regne en lo qual es goig sens fi e habundancia e compliment de tots bens, en lo qual regne son aquells bens dels quals diu la scriptura que orelles d-om no an hoyt, ne huyls no u an vist, ne lengua o porie parlar, ne cor d-om
(fol. 5v.)
pensar ço que del començament del mon a ença, en aquest regne, deus vos te apparellat, les quals coses vos done per possessio e per heretat que, regnan ab ell, ensemps perdurablement aquelles possehecats.
20. E per ço, tots nosaltres, fills de ihesu christ, volens lunyar-nos meteys que contra nos aquella sentencia, tan fort e malediccio, per la qual los reprovats perdurable damnacio duran, de la boca de ihesu christ no sie dita.
21. Mas de tot cor desigan ab grans sospirs e ab gran devocio, humilment, de boca demanan, e faen bones obres, procuran que aquella paraula e definitiva sentencia de ihesu christ, tan plaent e tan gojosa e tan conplida de tot be e de tota consolacio ojam, per la qual los elets rehebran perdurablement aquell regne damunt dit, gloriosament posseyan.
22. Per aquesta raho, a honor e a gloria del molt alt creador de tot lo mon, nostre senyor pare e fill e sanct sperit e a honor d- aquella benahuyrada

gloriosa verge, madona sancta Maria, mare sua e a honor de tota la cort celestial e a bon eximpli e a bona doctrina e a hedificacio de tots los fels de ihesu christ, e a salut de les nostres animes e de totes aquelles que en nostra confraria se volran metre e ajustar, fem e ordinam aquesta confraria la qual

(fol. 6r.)

volem que sie nomenada e appellada confraria de Madona sancta Maria, en la qual confraria, ab ajuda de deu e de madona sancta Maria, per nos e per tots los nostres successors totes les obres de misericordia spiritualment e corporal, per aver e guanyar aquell guardo damunt dit, felment se compliran.

23. Com segons l-apostol sent paul, doctor de veritat, nos totes coses honestament e hordenada deiam fer per tal que tots los nostres confreres mils e pus ordenadament facen totes les coses de la confraria e per tal que aquelles mils entenen e pus felment e pus volenterosa les complesquen, e per lur bona e simple consciencia a tenir e a complir aquestes coses que la confraria ordene, se tinguen per obligats e eylls sapien e entenen quinyes ne quals coses son aquestes, e per ignorancia nengu no y pogues errar ne per raho alguna no se-n pusca escusar, totes les ordenacions per titols departidament e declarada, en .xiiiij. capitols, dejos seguens, ordenadament a honor de deu los scrivim e ordenam.

24. *Primo, quod non fiat ordinacio in hac confraria contra dominum episcopum.*

(fol. 6v.)

Com segons doctrina del apostol sent pau, nos dejam a nostre senyor deu temor e al senyor temporal deguda honor, per aço nos tuyt ensemps e

cascu per si, axi com a fels servidors de deu, volem
servar fehelat e honor al senyor bisbe, deym e ator-
gam e establím en nostra confraria, que nengu dels
confreres no gos defendre de mantenir a altre con-
frare en nenguna cosa que sia contra la senyoria
del senyor bisbe ho de sos oficials, ne leument en
nenguna contesa contra nulla altra persona de qual
altre stament sie, ne d-aytal mantenença, ne ajuda
ne defensio, a fer en nostra confraria en prenimet
ne ordenacio ho establiment, null temps d-aqui avant
no sie feit. Car no fem confraria per contendre mas
per nostres peccats a hesmenar.

25. Ne fem confraria per minvar ni tolre dret a nengun
senyor, ans la fem per donar tota honor e servar
feeltat e crexer tota senyoria al senyor bisbe, e per
ço nos tuyt ensems e cascu de nos per si deym e
confesam e atorgam que complidament e acabada,
lexam, reservan tot dret, tota jurediccio al senyor
bisbe e a sos oficials, en axi que no volem que per
aquesta

(fol. 7r.)

confraria nuyll perjudici d-aqui avant null temps puxe
esser feyt, dit ne pensat al damunt dit senyor ne
oficials ne a jurediccio lur.

26. *Secundo. De quibus bonis sit ista confraria et spiri-
tualis germanitas.*

Com segons doctrina de sent paul caritat aje
proprietat e virtut que cobre e deleix nostres peccats,
e per aço nos tuyt ensemps en honor de nostre senyor
deus, qui es vera caritat e volenterosament es e esta
ab tots aquells qui son en caritat e acuyll ab si tots
aquells qui son en caritat volenterosament e agrada-
blement, e en caritat feem entre nos aquesta con-
fraria e germanitat de bens espirituals tansolament,

segons que aci dejus es declarat e no de nulles coses, en axi que en totes altres obres de misericordia e bens spirituals los quals nos farem a plaer de deu, nos acullim, ens agermanam, ens fem parçoners los uns als altres, en axi que tots los bens que cascu fara en qualque loch sie, en aytant de temps com estara en aquesta confraria, volem que tots los confreres d-aquesta confraria, que les ordenacions e establiments d-esta confraria felment a tots

(fol. 7v.)

aquells qui viuran sens publica concubina ne sien parçoners e pregunen deu que-ns don part a cascu segons sos merits.

27. Item, fem confraria dels bens temporals e corporals per ajudar als confreres en aquestes coses que aci son escrites tan solament, e no en nulles altres coses, e aço per complir les obres de misericordia e per donar sosteniment als confreres pobres, segons la forma e manera que aci en les ordenacions e establiments es escrit, e no en nulles altres coses.

28. *Tercio qui et qualiter ad confratriam recipi debeant.*

Com segons la doctrina de sent paul males parleries e companyia de viciosos persones affollen e corrompen tots los bons feyts e totes bones ordenacions e bones costums, en per aço ordenam que null hom que sie usurari publich ne concubinari ho fos rebel a sancta Mare esglesia ne deshobedient, per la qual desobediencia fos en sentencia de escomunicacio, estant en aquests vicis, tro manifestament e publica, d-aço se sie lexat e castigat e si de la sentencia de excomunicacio absolt no sera, en nostra con

(fol. 8r.)

fraria no sia acullit ni rebut.

29. Item, tot altre prevere qui volrra esser en nostra confraria hi sie acullit e reebut si a la major partida dels confreres que en aquell capitol seran, sera ben vist fahedor.
30. Item, nengun confrare no sie reebut sino en capitol davant molts dels confreres. Item, aquell que per volentat e inspiracio de deu volrra esser nostre confrare e entrar en aquesta confraria, vingue al nostre capitol e alli davant los confreres digue que ell vol esser nostre confrare e prech a nos que lo y reebam, que eyll es apparellat de fer tot ço que un altre confrare dege fer a la confraria, ne als confreres e sobre aço los confreres si-s volen puxen aver acort si-l reebbran ho no.
31. Item, cascu, can li sera atorgat que plau als confreres que sie reebut, ligen-li e mostren-li aquestes ordenacions de la confraria e age acort si les vol tenir ne si s-i vol obligar.
32. E si atorgue que les tendra e les complira, digue axi davant los confreres: Yo aytal, etc. Aci davant vosaltres, confreres, dich e atorch que per honor de deu e madona sancta Maria,
(fol. 8v.)
e per be de ma anima que tendre e servare aquests stabliments e aquestes ordenacions que aci son escrites de madona sancta Maria.
33. Item, he atorch e de present reeb e hacuyll tots los confreres presents e esdevenidors d-aquesta confraria, axi en vida com en mort, en totes les .vij. obres de misericordia e en tots bens spirituals que yo fare, on que sia en tots los temps que yo sere ne estare

confrare d-aquesta confraria, e de tots aquests bens damun dits vull que tots los confreres ajen part e prech deu que-ls ne façe parçoners e que-ls hy acuylle mentre que sien vius e encara quan seran morts confreres nostres e prech a vosaltres, confreres, que-m acuyllats e -m façats parçoner en tots los bens que-n farets en aquesta confraria.

34. E can aço aura dit: Yo, per mi e per tots los confreres, respon la .j. dels procuradors d-aquesta confraria, digue, vos reeb e us faç parçoner de tots los bens que-s faran en aquesta confraria e de tots los bens que-ls confreres faran en qualque loch sien e a aço reeb-vos mentre siats viu e confrare nostre e puys apres vostra mort, si estant nostre confrare passats d-aquesta vida, vos acull e us reeb vostra anima en tots los bens d-aquesta confraria.

fol. 9r.)

35. Lo confrare que sera reebut face aquesta promissio e digue: Yo, aytal etc. promet a deu e a Madona sancta Maria e a vosaltres confreres, que be e complidament dire e pagare tota la oracio que confrare deu dir per son confrare d-aquesta confraria, segons que en aquests capitols e ordenacions d-aquesta confraria es ordenat. E aço dit los procuradors escriuen-lo el libre en compte de confrare e diguen ço que-s segueix.
36. Item, no volem ni entenem que nengun confrare d-aquesta confraria, per aquesta promissio axi feyta, sie privat de sa franca voluntat ne de sa libertat, ans volem que com se- n volrra exir que se-n puxe exir. E com los confreres lo- n volrran gitar, que-l ne puxen gitar si a eylls sera ben vist fahedor e tots aquells que exir se-n volrran ho- n seran gitats,

sien absolts de totes aquestes ordenacions e d-aquesta promissio, que no-n sien tenguts de tenir ni de observar si no-s volen d-aquella ora avant que de la confraria seran fora.

37. Item, confrare que novellament entrara en aquesta confraria pach .j.lliura e miga de cera per a un
(fol. 9v.)
ciri ho que do un ciri d-una lliura e miga de bona cera, a coneguda dels procuradors.

38. ✠ *In nomine patris et filii spiritus sancti amen.*

Quarto de confratribus infirmis visitandis.

Com segons doctrina del evangeli visitar los malalts sie obra de misericordia, de la qual ihesu christ demanara de compte lo dia del juhy e dira: infirmus visitasti me, etc. per tal que nos d-aquesta obra bon comte puxam retre, hordenam que si algu dels confreres sera malalt ho en alguna tribulacio, que los confreres que li staran pus prop, ho seran del veynat del malalt, lo degen visitar e consellar que eyll se confes e pens be de sa anima e que reebe los sacraments de sancta Mare esglesia e que face testament si ha de que, e orden de sos bens savia-ment, a ben de sa anima e a pau d-aquells qui apres d-ell romanen. E si per aventura aquell confrare, per sa durea, no volra confesar ne vol fer ordenacio de testament, e no volrra reebre los sacraments de sancta Mare esglesia, facen ho a saber als procura-dors, los quals procuradors degen veure personal-ment lo confrare malalt e diguen-li que confes,
(fol. 10r.)

e façe orde de christia e si no ho volrra fer agens alguns dels confreres e ab consell d-aquells, si no-s converteix e no-s confesse, giten-lo de la confraria, mas si-s confese e fa orde de christia e veuran aquell

en perill de sa malaltia, ne agreujat tegrament abdos los procuradors, ho la un ab d-altres dels confreres, vetlen aquell malalt lo primer vespre si eyll pendre ho volrra. E puys tots vespres assignen.ij.dels confreres que vagen vetlar al malalt ho pacient e tots los confreres obeesquen al manament dels procuradors que vetlen volenters lur confrare malalt, pus que per los dits procuradors los he manat. E nengu no se-n escus si fort justa escusacio no avie, e si iusta escusacio no pot mostrar que pach .j.lliura de cera bona a la dita confraria.

39. *Quinto de confratribus pauperibus et indigentibus subveniendis.*

Com segons natura la un membre del cors ajuda a l-altre, e nos tuyt siam .j.cors en deu, del qual cors ihesu christ es cap e per rahon d-aço deuen ajudar e socorrer la un a l-altre, quan ajuda de frare (fol. 10v.)

a frare done fermetat en tot be, segons diu salamo en los proverbis. E per tal que nostra confraria en tot be age durada e fermetat, ordenam que si alguns dels confreres vendra a pobrea e a gran freytura, que los altres confreres a qui deu aura dats bens, li degen fer almoyna, socors e ajuda. Ordenam que los procuradors d-aquesta confraria ab consell de .v.ho de .vj.confreres nostres, dels bens comuns e de les lexes d-aquesta confraria, li façen que vestir e dar ajuda e sostenir en tal manera que d-aço que li daran, reten compte a cap del an als altres procuradors.

40. Item, axi mateix ajuden a cobrir los cors del confrare mort si es pobre e aço façen ab consell de v. o de .vj.confreres.

Item, si algun confrare dira misa novellament e

aquell no aura de que pusqua fer la messio als dits confreres, que tots los confreres degen menjar ab eyll e que li donen xij.diners cascu per taula.

41. *Sexto de confratribus pauperibus, infirmis visitandis et subveniendis.*

Com segons ihesu christ donan a nos doctrina de esser humils, dien: aprenets de mi que son simple e humil de cor

(fol. 11r.)

e homilitat sia virtut que molt plau a deu e per ço que a deu puxam fer plaer e servir ordenam que si algun dels confreres pobres sera malalt e no aura qui el servesque que els altres confreres se degen per honor de deu humiliar a servir aquell confrare, axi com ells volrien esser servits si malalts eren e aço facen fer los procuradors que totes vespres n-i assignen .ij.que-l vagen servir de nit e puy de dia loguen .j.fembra que-l servesque e-l pens, e aquesta fembra e tot ço que el malalt despendra sia pagat de la confraria.

42. *Septimo. De confratribus discordantibus pacificandis.*

Com segons sent paul nos dejam aver entre nos amor fraternal, la qual amor, segons sent johan evangelista, es vida de la anima e aquell que no ha amor es mort en deu, la qual mort lo diable procura a nos meten oy, ira e rancor entre nos, que donen mort a la anima. Quia qui non diligit manet in morte; per ço que aquesta mort puxam escapar, de part de deu amonestam, deym e consellam a tots los nostres confreres que no tinguen oy ne ira, ne rancor ni-s contenen ni-s baralen ab negu e majorment ab son confrare, mas sien simples e humils e

(fol. 11v.)

viven en pau e en caritat e aman tot hom en deu

e majorment son confrare e germa spiritual, axi com se pertany a fel cristia e seguidor e complidor de ver amor e acabada caritat, per tal com caritat es compliment e perfeccio de tota bona obra sens la qual nengu no pot aver salvacio.

43. Per ço que caritat e amor fraternal entre nos mils puxe servir, ordenam que si contesa baralla per nenguna raho era entre algun dels confreres o algu tinrra ira ne oy ne mala voluntat a nengun altre confrare que los confreres que allo sabran degen amonestar que- s perdonen e agen pau. E si per aventura no u volien fer que aquells sien tenguts de dir e fer a saber als procuradors d-aquesta confraria los quals degen e tracten pau e concordia e amor entre aquells. E si per eylls no y volien fer ajusten-n(h)i.iiij.o .v. confreres e ab aquells ensemps façen -los fer pau e si no u volien fer ajusten capitol e puys, si a la major part dels confreres que seran en aquell capitol sera vist fahedor, façen-los alli venir e si per ells no volen fer pau giten-los de la confraria e no sien parçoners en los bens de la nostra confraria.

(fol. 12r.)

44. *Octavo, de confratribus mortis sepeliendis.*

Com segons la sancta scriptura obra de misericordia sie soterrar los morts, ut legitur thobie, e nos segons deu e segons nostra confraria e a fer e a complir misericordia siam tenguts, e per ço ordenam que si algun confrare sera en obit de mort, que los procuradors eligen.ij.o .iiij.preveres, los quals vetlen lo malalt e ligen les passis, segons que poran, el credo in deum major e menor, en los quals son los articles de la fe e encara los psalms de deus, deus meus, respice in me, en tro in manus tuas,

domine, comendo, que an gran virtut e aço quan de la sua vida seran desperants.

45. Item, ordenam que can algun confrare prevere sera mort, que tots los confrares que seran en la villa, sien tenguts d-anar de mantinent a la casa del mort per fer honrament e pregar deu per la anima del confrare mort, e de seguir lo cors tro sie soterrat. E puys ab los amichs del mort tornar tro a la casa e estant alli tro que agen feytes les gracias.

Item ordenam que los procuradors de mantinent que sabran la mort del confrare façen apparellar vestiment e ço que mester aura, he portar ho fer portar a casa del confrare mort.

46. Item, ordenam
(fol. 12v.)

que tots los confrares quan iran al confrare mort dugue cascu son ciri de la confraria, axi com los procuradors los daran a cascu en la esglesia, los quals ciris encendran a casa del confrare mort e cremen tota via, salvant aytant que si fayen sermo al mort que sien apagats los ciris, exceptats ciris que cremen tro dementre lo sermo -s fara, ho la missa-s dira e puys, finit lo sermo ho la missa, encenen tots los ciris e cremen tro que-l confrare sie soterrat e puys apaguen-los e donen-los als dits procuradors.

47. Item, ordenam que si algun fallira que no sie al soterrar del confrare que pach .j.lliura de cera si es en vila, si donchs no s-en estave per malaltia ho no avie altra legitima escusacio e aço sia a coneguda dels procuradors.

Item ordenam que si algun confrare (*línea tachada*).

48. Item, ordenam que lo cors porten los confreres e vage en mig de la processo e encara que-l meten en la fosa, el cobre de terra. Item, ordenam que si algun confrare sera mort fora de la vila de sent Matheu dins .j.jornada e aquell trametia misatge que al comu de la confraria vol venir, los procuradors de la con

(fol. 13r.)

fraria trameten hi .ij.confreres que-l aporten malalt o mort ab ses propres messions si ha de que e si no, sia pagat de la confraria. E tots los confreres que en la vila seran si aquell confrare sera finat, isquen lo a reebre al portal de la vila ab los ciris de la confraria, los quals encendran can seran al cors e honradament sie rebut e soterrat.

49. *Nono, de suffragiis pro vivis et mortuis confratribus et de cereys et aliis rebus huius confratrie reservandis.*

Com segons la sancta scriptura obra de misericordia sie fer oracio e pregadeus per los vius e per los morts e per aço ordenam que per cada confrare com sera finat tots los confreres preveres sien tenguts de dir dues misses e un enniversari que-n sie feit general per tots los confreres que seran en la vila de sent Matheu, e aquells confreres que seran en les aldeyes que-n diguen .iij.misses per tal com no poran esser al eniversari general.

50. Item, que tots los confreres preveres sien tenguts axi mateix per .iij.dies fer ix liçons de deffuncts e per tot .j.an comemoracio per la sua anima

(fol. 13v.)

ço es a saber, d-aquell confrare que sera finat. Enpero la comemoracio aquesta, que-s puxe encloure en aquella oracio de, deus venie, largitor.

51. Item, ordenam que si hi-a algun confrare que no sie prevere, mas sera en sacres ordens, que digue .j.psaltiri en compensacio de les mises e per iij dies ix liçons de deffuncts.
52. Item, ordenam que si algun confrare Rector ho altre morra fora de la vila de sent Matheu, que com sera vengut a audiencia dels confreres que-n sie feit eniversari e les dues misses e la commemoracio segons que desus es ordenat.
53. Item los lechs coronats que seran en la confraria en compensacio de les misses que-ls preveres dien a les ix liçons de deffuncts, volem que eylls que diguen ho facen dir .j.psaltiri e iij.set psalms.
54. Item, per tal que nengu no leixas a fer aquesta oracio e aquesta ajuda als vius e als finats confreres, per no saber, ordenam que en cascun capitol los procuradors degen legir tots los noms dels confreres, los quals scriuran e sien tenguts fermament d-escriure, sempre que seran certs de la dita mort e puys sien tenguts de legir e de manifestar en capitol
(fol. 14r.)
felment als dits confreres segons que es ordenat, per tal que-ls confreres que seran en capitol, si no avien sabuda de la mort d-aquells (*corregido en*) de algun d-aquells, ho no avien satisfeytes les misses e les liçons de deffuncts, que ho satisfacen.
55. Item, volem e ordenam que los procuradors solament e no altri, solament tinguen los ciris e totes les altres coses d-aquesta confraria.
56. Item, ordenam que los procuradors que seran en aquesta confraria reeben totes les coses d-aquests

procuradors ab compte e ab escrit, e a cap del an sien tenguts de retre totes aquelles coses d-aquesta confraria als altres procuradors noveylls, ab compte e ab escrit e aço façen tots ans.

57. Item, volem que nengu no tingue la procuracio si no .j.an e can sera estat procurador e aura complit son an, no puxe eser altra vegada procurador tro sien passats .iij.ans ho mes.
58. Item, volem que can retran les coses de la confraria e les liuraran als altres procuradors noveylls, que y age tota via dos ho iij.confreres ab ells, que sien testimonis per veure si an perdut res de la confraria ho millorat.
59. Item, ordenam que tots los
(*fol. 14v.*)
los (*sic*) confreres a honor de ihesuchrist lo dia de sent Matheu e de corpore christi, degen anar a la processo portant los ciris enceses que tantsolament cremen a la processo e puy al corpus a levar.
60. Item, ordenam que com la dita confraria sie dita confraria de madona sancta Maria, que los dits confreres a honor d-eylla e de nostre senyor ihesuchrist, fill d-aquella, degen fer proceso en les sues iij.festes principals, portan los ciris enceses axi mateix al corpus christi al levar.
61. Item, ordenam que -ls ciris degen cremar a honor de deu e de madona sancta Maria e de tota la cort celestial en les festes solemnials, ço es a nadal e a pasqua florida e cinquagesima e omnium sanctor(um).

62. *Decimo, de la pietança et elemosinis et aliis expensis faciendis et compoto reddendo.*

Com segons la prophesia de daniel propheta per la almoyna pot hom reembre tots (*corregido en*) sos peccats, e segons l-avangeli fer almoyna sia obra de misericordia, per aço ordenam que tots ans, lo digous apres la festa de sent Matheu, tots los confreres per aver caritat e amor en ihesuchrist, se ajusten aquell dia a menjar a la dita
(*fol. 15r.*)

confraria a l-abadia ho la on mills ben vist sera.

63. Item, ordenam que aquest menjar sien reebuts .xiiij. pobres e a honor de ihesu christ e dels xij.apostols e aço que sobrara als dits confreres sie donat als pobres de ihesuchrist.

Item, per tal que pus ordenadament vinguen los confreres a aquesta confraria a menjar ordenam que tots los confreres aquest dia mateix sots pena de .j.liura cera sien tenguts de venir a la esglesia major de sent Matheu e celebrar misses a honor de deu e de madona sancta Maria e de tota la cort celestaial e per les animes dels confreres e de lurs pares e de lurs mares e per totes animes feldefuntes e per tots lurs benefeytors.

64. Item, ordenam que aquell dia que-l neversari se fara que a l-laltar de sancta Maria, cremen ij.ciris e a cascu dels altars .j.ciri. Item, tots los confreres tenguen los ciris de la confraria als sanctus e puys a les absolucions.

65. Item, ordenam que la primera processo e absolucio sie sobre lo vas dels preveres e la segona sie general, per tots los deffuncts anant la creu al peyro e la pro-

(fol. 15v.)

feso estenense ves la creu, a traves, ab .j.respons e ab oracions.

66. Item, ordenam que si algun confrare fallira que no sia a les misses ho al menjar e lo dit confrare sera en vila, que pach .j.lliura de cera si donchs no auie iusta raho, ço es per malaltia ho per altra cosa fort necessaria.
67. Item, ordenam que aquells confrares que no seran en vila e no poran estar a les dites misses e al dit menjar, que paguen mig escot si iusta raho auran que no y puxen esser. En altra manera si iusta raho no auien, paguen tot l-escot.
68. Item, ordenam que en aquest menjar de la confraria nengu no y amen escuder ne altri ab si, e si ho fa per aquell, aytant com pagaran cascun dels confrares.
69. Item, al dit menjar servesquen tots temps los procuradors e alguns altres segons que als dits procuradors sera ben vist, e null hom no se-n face tenir, ans servesque volenter, pus los procuradors li ho comanen.
70. Item, aquest menjar de la confraria nengu no-n tramete a son alberch ni en altre loch, sots pena d-una lliura de cera. Item tots los confrares que en aquesta confraria menjaran, sien gint nodrits e ben acostumats e mengen sens

(fol. 16r.)

tot brogit que no façen e sens moltes noves e paraules que no agen, ans estiguen suau e en pau e humilment reeben lur vianda, faen gracies a deu de ço que-ls done a menjar, e ab reverencia ogen e escolten

la liço de la sancta scriptura de deu, que alli-s lig a honor de deu e a ben de lurs animes.

71. *Undecimo, de procuratoribus istius confratrie eligendis et de eorum potestate.*

Com segons lo savi totes coses degam fer ab consell, per tal que apres del feyt no-ns en puxam penedir, ordenam que tots ans, los procuradors en lo capitol que sera tengut lo digous apres la festa de sent Matheu, ab conseyll de v.ho de vj.dels confreres, eligen e facen.ij.altres procuradors per al an siguent, e aquells que seran elets que no se- n puxquen escusar, en pena de .v.sous e que sien de la confraria, en poder dels quals procuradors lexen la procuracio e totes coses que sien de la confraria, sens frau e diminucio e aquells degen liurar davant alguns con

(fol. 16v.)

freres per escrit, segons que damunt es dit, e retre conte de to ço que auran aministrat.

72. Item, aquests procuradors axi elets e establits agen poder de corregir e punir los confreres que faran contra les ordenacions de la confraria e de levar pena d-aquells, segons que en les ordenacions de la confraria es contengut, e agen poder de fer e de complir totes les coses que a eylls seran ator-gades en les ordenacions de la confraria.

73. Item, ordenam que los procuradors leven les penes dels confreres e cuyllen les calonies que son posades en los establiments e capitols de la confraria e aço façen comunament e felment e no puxen lexar a negu, ne fer gracia de neguna cosa sens voluntat de la major part dels confreres, damanats d- aço en capitol, e si ho lexaran los altres procuradors que vendran apres, façen ho pagar a eylls del lur.

74. *Duodecimo, de capitulis celebrandis e qualiter vocari debeant confratres.*

(fol. 17r.)

Com segons la sancta scriptura caritat nos ajuste a deu, ajustar nos mateys en amor la un ab l-altre, per ço que caritat e amor sia nodrida entre los confreres, ordenam que tots los confreres se degen aplegar a capitol.iiij.vegades l- an.

75. La primera lo digous apres la festa de sent Matheu. La segona l-endema de ninou. La terça lo segon digmenge de mayg, als quals capitols degen venir tots los confreres que en la vila seran, e que-ls dits procuradors los ho façen a saber e aquell que y fallira, pus ho sapie, pach .j.lliura de çera, si donchs no avie iusta escusacio.

76. Item, ordenam que en cascun capitol sien legits.iiij.ho .v.capitols de les ordenacions, axi que a cap de l- an, entre tots tres, los capitols, sien acabades de legir totes les ordenacions de la confraria per tal que tots los confreres sapien que an a fer.

77. Item, si algun dels confreres volrra res dir a la confraria primerament ho digue als procuradors, e aquells meten-ho en escrit per tal que no-ls oblit e ab l-escrit ligen aquella cosa e totes

(fol. 17v.)

les altres que volran dir a la confraria en capitol, davant los confreres, e eylls mostren e diguen als confreres axi que de cascuna cosa sien demanats, cascuns dels confreres per si e cascun respone ço que-s vulle ne li-n sie vigares que sie millor, e si a la major part dels confreres s-atorgue aquella cosa, allo se-n tingue e sie feyt e si mester sera sie posat en escrit.

78. Item, com lo capitol ho la cosa sera ligida, de la qual demanen per lo procurador nuyll hom no y respone ne hi digue res, si no axi, l-altre procurador, ço es, aquell qui no ligira les coses, començara a la un cap del rench e per caps a cascun dira que hi digue son enteniment d-allo que ha oyt, si ho vol, ho que li -n es vigares, ne que conselle que-n façen. E puyt per cascu se façe axi e aço per tal que pus tost sie feyt, e per tal que nengu no puye dir que no es demanat.
79. Item, per tal que ab major pau se façen totes coses en capitol, ordenam que nengu confrare no respone al altre, mas leixen dir e respondre a cascu, (*fol. 18r.*)
segons que deus li-n dara gracia, car a vegades de sotil persona hix bon consell, e per ço nengu no y respone a res si no quant sera demanat.
80. E nengu no trench la rench (*corregido en*) raho, al altre ne li isque a davant, de paraula ne parle-n mentre l-altre confrare parlara e respondra als procuradors. E si nengu fara lo contrari per sobres de parlar, sie amonestat per los procuradors que degen parlar (*corregido en*) callar e no torp los altres, e si no se-n vol estar, pach .j. lliura de çera e sie gitat de capitol; e d-aquestes coses que seran demanats en capitol ço que la major part volra, se-n tinga tota vegada.
81. Item, ordenam que los procuradors puxen demanar e apellar los confreres a capitol tota vegada que a eylls ben vist sera, ne profit de la confraria, e aço entenen que facen ultra aquells .iiij. capitols generals damunt dits.

82. *Tercio decimo, de ordinacionibus faciendis noviter et de jam factis emendandis vel destruendis.*

Com segons lo savi salamo en los proverbis, la hon no ha tanca la heretat es dissipada e destrouyda, e (fol. 18v.)

desordonada, per ço que nostra confraria puxe durar volem-la vallar de justes e savies e rahonables ordenacions. En per aço ordenam que solament en capitol e no en altre loch sien feytes les ordenacions d-aquesta confraria, e lavors sien be examinades per los confreres e aprovades que vegem e coneguen si son rahonables e segons deu e que no sien contra senyoria ne agen res en si que sie peccat. E encara que sien feytes ab consell de la major part dels confreres demanats en capitol, per caps segons que damunt es dit, en altra manera no sie feyta nenguna ordenacio en aquesta confraria novellament ne null establiment.

83. Item, nuylla ordenacio d- aquestes que ja son feytes no sie anulada ne destrouyda si no en capitol e de volentat de la major part dels confreres ne-n sie affigit ne tolt a nulla d-aquestes ordenacions sens volentat de la major parte dels confreres en capitol demanats.

84. Item, ordenam que tots los confreres vagen al peroliar e a la sepultura e al neverinari de son confrare e si ha de que pagar que pach totes les procesons e si no u ha que li sia (fol. 19r.)

tot dat franch, e si lo confrare peroliat guarra, que no sia tengut de pagar lo peroliar.

85. *Quartodecimo, de confratribus monendis et corrigendis et puniendis.*

Com segons les scriptures condicio e proprietat

es de la virtut de iusticia, que conserva les coses en valor, per ço que nostra confraria sie tenguda en valor e en honor, e per tal que peccat ne vici en aquesta confraria no sie congriat ne sofert, per lo qual la anima de nengun confrare pogues esser en perill e no fos digna de esser parçonera dels bens d-aquesta confraria, dels quals bens peccat lo privarie, per ço ordenam que si algu dels confrares per obra del diable ho per altra manera qualsevol, ço que deus no vulle, caura en peccat de adulteri manifest o de fornicacio publica, ho de usura manifesta o de joch e de prestar publicament a joch, ho d-altre peccat leyg que sie publich, ho que fos rebeel a sancta Mare esglesia o deshobedient, per la qual desobediencia fos caygut en sentencia de vet o de excomunicacio.

(fol. 19 v.)

86. Item, si en la dita rebellio persevere e la dita sentencia de vet menyspreave, que los procuradors lo degen amonestar que eyll leix peccat publich e sparresque d-aquell vici, e si no ho volie fer, per eylls diguenlo-li davant alguns dels confrares e si no se-n vol estar ni se-n castigue, los procuradors sien tenguts de dir als confrares la pertinacia, durea e malea d-aquell que no-s vol corregir, e lavors los confrares facen-lo venir e amonesten-lo que partesque d-aquell peccat e d-aquell vici o rebellio de sancta Mare esglesia, e si promet correccio lexen-lo estar tro a l-altre primer capitol e si lavors no-s n-es partit d-aquella cosa ni d-aquell peccat, sie gitat de la confraria.
87. Item, ordenaren que cascun confrare en sa fi, en qualsevol loch que sie finat, sie tengut de pagar de ço del seu propri per als ciris e a les altres messions necessaries, a la dita confraria .x.ss.

88. Item, ordenaren que can algun confrare sera finat que no aura sepultura en lo cimintiri de sent Matheu, que la
(*fol. 20r.*)
absolucio general que s face sobre-l vas qui es comu de tots los preveres axi que en altre vas no caille absolvre.
89. Item, ordenaren que can algun confrare mora fora de la vila de sent Matheu, que al neversari que fara per aquell, tots los confrares porten los ciris enceses, en esmena de la dia de la proceso que no cremaren, e si a la proceso cremen que no-ls porten a la absolucio general.
90. Item, ordenaren que los procuradors quals que sien, sien tenguts de plegar tots los deutes que seran deguts en l-an d-aquells e donar en compte a aqueylls que seran apres d-eylls.
91. Item, ordenaren que cascun confrare age a dir per cascun an, dos .vij.psalms ab la letania, ço es, los uns per los vius e los altres per los morts.
92. Item, ordenaren que los procuradors no sien tenguts
(*fol. 20v.*)
de pagar en l-escot d-aquell an que administraran.
93. Item, ordenaren que tot confrare que no sera lo dia que los confrares venen a menjar he als capitols a legir, e encara aquells que dins .j.mes apres del dia, no pagaran l-escot, que sie gitat de la confraria e privat de tot benefici d-aquella.
94. Com la present confraria sie constituïda e fundada a honor e reverencia de deu e de tots los sants de paradís, e especialmente de la verge madona sancta

Maria, e per ço sie appellada confraria de Madona sancta Maria, e per guanyar merit e guardo a les animes dels confreres de la present confraria, per les bones obres en la present confraria ordenades e fahedores e complides per los confreres de la dita confraria, e com per experhiencia de feyt sie vist, reconegut, examinat per los dits confreres que les ordenacions, obligacions, promissions per aquells dits confreres feytes en l-enterrament que fahien en la dita confraria poguesen esser

(fol. 21 r.)

a noxa ho dapnatge de les animes dels dits confreres, si per oblidança ho per negligencia d-aquells, no eren complides les coses en los dits capitols contingudes, com ço que es promes per los confreres, axi com a cosa deguda necessariament age esser complit per aquells, en altra manera peccarien greument, atenens los dits confreres ab probable creença, que alguns dels dits confreres que per oblidança o per negligencia, an lexat a complir les ordenacions de la dita confraria, ho porien leugerament d-aqui avant lexar, e axi, si necessariament avien aquelles a complir en la dita manera e eren-ne lexades ho oblidades, ço que serie ordenat per a guanyar merit a les animes, serie occasio de lesio e perdiment de aquelles, la qual occasio los dits confreres deuen de tot en tot, per lur poder escusar e esquivar, atenens encara que segons les ordenacions de la dita confraria, en lo xiiij^{en} capitol, les ordenacions de aquella no poden esser anulades ni destrouides, ne revocades, si no en capitol e de volentat de la major part dels confreres demanats en

(fol. 21v.)

capitol, en per aço la major part dels confreres al present capitols ajustats en un sentiment e volentat concordans per be e profit e utilitat de les animes

dels confreres de la dita confraria, e per escusar la dita occasio de peccar revocaren, destrouiren e anularen lo terç capitol, ço es, quant a la manera e rebiment e promissio e obligacio dels confreres feyt e fahedor, ço es, que si per oblidança, negligencia ho no cura relexaven de dir la dita oracio ho misses per los confreres defunts, que no sien tenguts en manera que peccar hi poguessen. En axi que aquella obligacio e promissio sie per no feyta e per no aposada, per ço que dit es.

95. Quant es a les coses en los en altres capitols contengudes, amonestam, pregam e requerim los dits confreres, los uns als altres, per merit e profit de lurs animes, que les altres ordinacions de la dita confraria degen complir e servir. Enpero corregin e milloran tots los dits capitols, ordenaren que si algun confrere no complie les dites altres ordinacions, d-aquí avant, que no sien tenguts necessariament ni expresa complir aquelles en

(fol. 22r.)

manera que peccar hi poguesen mortalment ho venial, mas que aquell qui mils ho complira e, mes de be e de bones obres en la dita confraria fara ho procurara, que aquell age mes de merit que los altres que semblant be e profit de la dita confraria no curaran fer.

96. Item, volguerem enpero los dits confreres que asi retengueren que puxen toldre e enadir, millorar e corregir als dits capitols e ordenacio d-aquells, tota vegada que a la major part dels dits confreres sera ben vist fahedor.
97. Item, ordenaren los confreres en capitol, que tot confrere axi habitant en la vila de sent Matheu com

fora de la vila, que no vendra al covit la vigilia de la festa de sent Matheu, sie tengut de pagar tot l-escot entegrament, si enpero iusta escusacio no aura, la qual dege notificar e demostrar als majors de la dita,

(fol. 22v.)

per un dia abans del dia del covit.

98. Item, ordenaren los confreres que sie retut compte apres del dia del covit de la confraria dins espay d-un mes.
99. Disapte que-s contave .v.kalendas de febrer en l-an de nostre senyor M.ccc.xl.v.los confreres de la dita confraria establiren e ordenaren que nengu no sia reebut en confrare d-aquesta confraria si donchs no es prevere ho en sacres ordens ordenat.
100. Item, encara ordenaren los dits confreres en lo dia e an desus dits, que si algu ho alguns dels confreres seran a visitar son confrare en malaltia ho en altra necessitat ho treballaran a utilitat e profit de la dita confraria, que agen part en los percaços que-ls clergues auran en l-esglesia e que sie tot de la dita companyia.
101. Totes aquestes ordenacions d-esta confraria avem feytes a honor de deu e de Madona santa Maria mare sua, per les quals, vicis e peccats sien extirpats, gitats e toltos e luyats dels nostres confreres, e virtuts e bones obres e bons nodriments e bones doctrines sien plantades e nodrides en los coratges de tots nostres confreres, en tal manera que eylls aquelles virtuts e bones obres de Misericordia, fen e obran puxen tenir e perseverar en tro a lur fi, en axi que per la perseverança d-aquestes bones obres,

ab corona de molts e grans guardons, e de gracia,
pugen al celestial regne e alli per tots temps regnar
e davant deu gloriosament estar.

102. Quod meritis et precibus beate Marie virginis con-
cedat ipse dei filius, pro nobis crucifixus, Qui cum
patre et spiritu sancto vivit et regnat deus per infi-
nita secula seculorum, amen.

GLOSARIO⁶

texto	valenciano	castellano
age	= haja	= <i>haya</i> , 31, 91
aie	= haja	= <i>tenga</i> , 18
aje	= haja	= <i>haya</i> , 26
aldeyes	= aldees	= <i>aldeas</i> , 49
an	= han, tenen	= <i>tienen</i> , 76
an	= any	= <i>año</i> , 50, 71, 74, 91
ans	= anys	
amen	= mene	= <i>lleve</i> , 68
anch	= ans	= <i>antes</i> , 19
apogada	= posada	= <i>puesta</i> , 94
atorch	= atorg	= <i>otorgo</i> , 32
auran	= hauran	= <i>habrán</i> , 18, 19
aver	= haver	= <i>haber</i> , 22
benahuyrada	= benaurada	= <i>bienaventurada</i> , 22
brogit	= remor, soroll	= <i>rumor, ruido</i> , 70
caille	= calga	= <i>sea necesario</i> , 88
calonies	= calonies	= <i>caloñas</i> , 73
can	= quan	= <i>cuando</i> , 30, 48, 57, 58
congriat	= congriat	= <i>formado</i> , 85
contesa	= contesa, baralla	= <i>contención</i> , 24, 43
cors	= cos	= <i>cuerpo</i> , 39, 40, 48
covit	= convit	= <i>convite</i> , 97
<i>Credo in Deum</i> , 44		
cura	= cura	= <i>cuidado</i> , 94
deffuncts	= difunts	= <i>difuntos</i> , 54
dege	= dega	= <i>deba</i> , 30, 60
degen	= deguen	= <i>deban</i> , 54, 95
dejam	= degam	= <i>debamos</i> , 23, 24
digmenge	= dumenge	= <i>domingo</i> , 75
dejos	= deiús	= <i>abajo</i> , 23

6 Los números indican algunos de los párrafos en que se halla la voz.

dejus = deiús = *abajo, debajo*, 26
 de mantinent = de seguit = *enseguida*, 45
 desigam = desitgem = *deseamos*, 20
 destrouides = destruides = *destruidas*, 94
 deus = Déu = *Dios (passim)*
 deym = diem = *decimos*, 24
 digous = dijous = *jueves*, 71, 75
 dich = dic = *digo*, 31
 do = done = *dé*, 37
 ença = ençà = *acá*, 19
 eniversari = aniversari = *aniversario*, 52
 escot = escot = *escote*, 67, 92
 eylls = ells = *ellos*, 23, 40
 esparresque = desaparega = *desaparezca*, 86
 fahedor = faedor = *hacedero*, 36, 96
 fallirà = fallirà = *faltarà*, 47, 65
 fayen = feren = *hicieran*, 46
 feheltat = fidelitat = *fidelidad*, 24
 freytura = fretura = *escasez*, 39
 gint = gentil = *gentil*, 70
 gitar = gitar = *echar*, 36
 giten-lo = giten-lo = *échenlo*, 38
 gos = gose = *ose*, 24
 guardo, guardos = guardons = *galardones*, 22, 94, 101
 guarrà = guarirà = *curará*, 84
 hacuyll = acullc = *acojo*, 33
 he = y = *y*, 33, 93, 45
 ho = o = *o*, 24, 45, 36, 38
 finat = finat = *fenecido*, 87
 hesmenar = esmenar = *corregir*, 24
 huylls = ulls = *ojos*, 19
 kalendas = kalendes = *kalendas*, 99
 lechs = llecs = *legos*, 53
 lexes = deixes = *legados*, 39
 leyg = lleig = *feo*, 85
 liçons de deffuncts = lliçons de difunts = *recomendaciones de almas de los difuntos*, 50
 lurs = llurs = *su, de ellos*, 95
 ligida = llegida = *leída*, 78
 luyats, lunyats = allunyats = *alejados*, 101
 meteys = mateix = *mismo*, 20
 miga = mitja = *media*, 23, 37
 mils, mills = millor = *mejor*, 43, 62, 95
 morra = morirà = *muriere*, 52

neversari = aniversari = *aniversario*, 64
 ninou = ninou = *año nuevo*, 75
 nuyll = ningú, cap = *ninguno*, 27, 78
 noxa = noixa = *daño*, 94
 noveylls = novells = *nuevos*, 56
 ogen = oixquen = *oigan*, 70
 ojam = oixcam = *oyamos*, 21
 om = home = *hombre*, 19
 oy = odi = *odio*, 42
 pach = pague = *pague*, 37
 pau = Pau = *Pablo*, 23, 24
 parçoners = parçoners = *partícipes*, 26, 85
 passis = Passió = *La Pasión*, 44
 pens = aliment = *alimento*, 41
 percaços = percassos = *participaciones*, 100
 periolar = pernoliar = *extremaunciar*, 84, 85
 pietança = pitança = *comida*, 62
 prec = pregue = *ruego*, 33
 pregadeus = precs = *plegarias*, 49
 psalms = salms = *salms*, 91
 pus = puix = *pues*, 69
 pus = més = *más*, 23, 38 (del latín *plus*)
 pusqua = puga = *pueda*, 40
 puye = puga = *pueda*, 78
 puy = després = *después*, 33
 quinyes = quines = *quienes o cuales*, 23
 reebet = rebau, recibiu = *recibid*, 19
 relexaven = deixaven = *dejaban*, 94
 rench = fila = *hilada, línea*, 78
 retut = retut = *rendido*, 98
 s-i = s-hi = *en ello*, 31
 sous = sous = *sueldos*, 71
 sparresque: V. *esparresque*
 ss = sous
 tanca = tanca = *cercado*, 82
 tegrament = íntegrament = *íntegramente*, 38
 thobie = Tobies = el Libro de *Tobías*, 44
 tinrra = tindrà = *tuviera*, 42
 toldre = tolre = *quitar*, 96
 tolre = tolre = *quitar* (del latín *tollere*), 25
 torp = destorbe = *estorbe*, 79
 tost = pronte = *pronto, ya*, 78
 tmeps: abreviatura de temps = temps = *tiempo*, 24
 tro = fins = *hasta*, 28, 45

tuyt = tot, tots = *todo, todos*, 24, 25
u = ho = *lo*, 19
vas = vas = *sepultura*, 65, 68
ves = vers = *hacia*, 65
vet = vet = *veto*, 85, 86
vigares = vijares = *a juicio*, 77, 78
volenters = voluntariament = *voluntariamente*, 38
xi = Crist = *Cristo (passim)*
y = hi = *allí*, 30

